herpy

GEKONY

Pristurus crucifer

Pristurus crucifer to mały, naziemny gekon z Rogu Afryki i południowo-zachodniej Arabii. Ciało mierzy najwyżej około 4 cm od pyska do kloaki. Jak większość przedstawicieli rodzaju jest aktywny w dzień i wymaga ciepła, silnego światła oraz UVB. Gatunek rzadko spotyka się w terrariach, dlatego opieka opiera się na doświadczeniach z blisko spokrewnionymi gatunkami.

Rodzina: Sphaerodactylidae Dawna nazwa: *Gymnodactylus crucifer; Pristurus stefaninii*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**4 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**Za dnia i o zmierzchu**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Półpustynia i sawanna**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 40 × 40 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**28-30 °C**
Miejsce wygrzewania	**38-42 °C**
Temperatura w nocy	**20-23 °C**
Wilgotność	**30-40%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady i małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**70-90 dni** przy 28 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Pristurus crucifer to mały, smukły gekon z rodzaju *Pristurus*, w którym niemal wszystkie gatunki są aktywne w dzień. Mierzy najwyżej około 40 mm od pyska do kloaki, jest więc wyraźnie mniejszy od *Pristurus carteri*. Epitet gatunkowy utworzono z łacińskich słów crux (krzyż) i ferre (nieść), a oznacza on krzyżonośca.

Płeć można rozpoznać po ogonie: u dorosłych samców jest on kilowaty zarówno od góry, jak i od spodu, a u samic okrągły lub kilowaty tylko od góry. Młode samce mają ogon taki sam jak samice.

Gatunek opisano w 1861 roku pod nazwą *Gymnodactylus crucifer*, a dziś zalicza się go do rodzaju *Pristurus*. *Pristurus stefaninii* oraz podgatunek laticephalus zostały z nim połączone, natomiast *Pristurus longipes*, wcześniej do niego zaliczany, jest dziś odrębnym gatunkiem. Doniesienia z Sokotry wynikają najpewniej z pomylenia z *Pristurus sokotranus*, który jest bardzo zmienny pod względem barwy i rysunku.

Wiedza o życiu tego gatunku w niewoli jest bardzo skąpa.

Występowanie i środowisko

Pristurus crucifer zamieszkuje Róg Afryki i południowo-zachodnią Arabię: Erytreę, Etiopię, Somalię, północno-wschodnią Kenię i południowo-zachodnią Arabię Saudyjską. Miejsce typowe leży w Etiopii. Gatunek występuje od nizin w pobliżu wybrzeża po co najmniej 1 100 m n.p.m.

Na globalnej Czerwonej liście IUCN gatunek oceniono jako niezagrożony. Liczebność populacji nie jest udokumentowana.

> **Naturalny zasięg:** Arabia Saudyjska, Erytrea, Etiopia, Somalia i Kenia.

ŚRODOWISKO

Pristurus crucifer żyje na ziemi w suchym, gorącym terenie o rzadkiej roślinności. Jest aktywny w dzień i o zmierzchu i poluje z zasadzki: siedzi nieruchomo na punkcie obserwacyjnym i atakuje, gdy w pobliżu pojawi się owad.

Klimat w obszarze występowania jest gorący i suchy przez większą część roku, z krótkimi porami deszczowymi. Temperatury i wilgotność w siedliskach gatunku nie są udokumentowane.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Pristurus crucifer* jest bardzo skąpa. Klimat w obszarze występowania jest gorący i suchy, a gatunek żyje na ziemi i poluje z punktu obserwacyjnego w słońcu. Zalecenia i wartości w ramce opierają się na lepiej poznanym *Pristurus carteri*. *Pristurus flavipunctatus* zamieszkuje część tego samego obszaru.

Dla jednego dorosłego zwierzęcia terrarium powinno mieć co najmniej 60 × 40 × 40 cm. Powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość, ponieważ gatunek żyje na ziemi. Para wymaga więcej miejsca i wielu kryjówek, aby samiec nie nękał samicy. Terrarium ze szkła lub PCV najlepiej znosi suchość i ciepło.

Urządź je płaskimi kamieniami, łupkiem i korzeniami, tak aby powstały punkty obserwacyjne i miejsca do wygrzewania na różnych wysokościach oraz kryjówki zarówno w ciepłej, jak i w chłodnej części. Kamienie muszą stać bezpośrednio na dnie i najlepiej być sklejone, aby się nie osunęły, gdy zwierzę zacznie pod nimi kopać. Zastosuj podłoże z drobnego piasku zmieszanego z ziemią, aby samica mogła złożyć jaja. Terrarium musi mieć dobrą wentylację i szczelną pokrywę, bo gatunek jest mały i szybki.

TEMPERATURA

Zapewnij wyraźny gradient. Chłodną część utrzymuj w 28-30 °C, a pod lampą punktową stwórz miejsce do wygrzewania o temperaturze 38-42 °C. W nocy temperatura może spaść do 20-23 °C bez dodatkowego ogrzewania.

Używaj termometrów cyfrowych w obu częściach i termometru na podczerwień do pomiaru samego miejsca wygrzewania. Steruj lampą grzewczą za pomocą termostatu i zadbaj, aby zawsze była dostępna chłodniejsza strefa. Jeśli zwierzę stale szuka cienia lub otwiera pyszczek, jest za gorąco.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Powietrze powinno być suche, około 30-40 %. Suche podłoże i dobra wentylacja utrzymują niską wilgotność, a higrometr pokaże, czy poziom jest właściwy.

Podawaj świeżą wodę w bardzo płytkiej misce, wymienianą codziennie, i włóż do niej kilka kamieni, aby małe zwierzęta nie mogły się utopić. Raz w tygodniu lekko zrosić wystrój i pozwól mu ponownie wyschnąć. Mała kryjówka z lekko wilgotnym mchem pomaga podczas linienia i składania jaj.

OŚWIETLENIE I UVB

Pristurus crucifer jest aktywny w dzień i wygrzewa się w słońcu, dlatego światło ma duże znaczenie. Zapewnij intensywne światło dzienne i świetlówkę UVB, np. T5 z 10-12 % UVB, nad miejscem do wygrzewania. UVB jest niezbędne, ponieważ umożliwia wytwarzanie witaminy D3 i zapobiega chorobom kości. Strefa Fergusona 3 odpowiada dziennemu gekonowi pustynnemu, który się wygrzewa, ale nie została zmierzona dla tego gatunku.

Oświetlenie powinno być włączone 12 godzin dziennie w półroczu letnim i 9-10 godzin zimą, sterowane wyłącznikiem czasowym. Wymieniaj świetlówkę UVB zgodnie z zaleceniami producenta, ponieważ jej skuteczność spada, choć nadal świeci.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Gatunek żywi się owadami. Podawaj małe owady karmowe: skoczogonki, muszki owocowe, małe świerszcze i świeżo wyklute karaczany. Ofiara nie może być szersza niż odległość między oczami zwierzęcia. Podawaj jednego lub kilka owadów naraz, aby gekon mógł na nie polować ze swojego punktu obserwacyjnego.

Młode karm codziennie, a dorosłe co drugi lub co trzeci dzień taką ilością, jaką zjedzą w 15-20 minut. Resztki usuń. Owady karmowe same muszą wcześniej dostać zieleninę lub gotową karmę. Oprószaj je wapniem przy co drugim lub co trzecim karmieniu, a witaminami kilka razy w miesiącu; młode i samice w rozrodzie potrzebują wapnia częściej.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Pristurus crucifer to małe, szybkie i czujne zwierzę, które nie nadaje się do brania na ręce. Ogon może się odłamać, jeśli się go chwyci. Bierz zwierzę do ręki tylko wtedy, gdy jest to konieczne.

Przedstawiciele rodzaju używają ogona do sygnalizacji, a samce są wobec siebie terytorialne. Dlatego nie trzyma się razem dwóch samców. Najbezpieczniejsze jest trzymanie pojedynczo lub w parze w przestronnym terrarium z wieloma kryjówkami. Natychmiast rozdziel zwierzęta, jeśli samica jest przeganiana.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Wiek i rozmiar w momencie osiągnięcia dojrzałości płciowej nie są udokumentowane dla tego gatunku. Samce rozpoznaje się po kilowatym spodzie ogona i po zgrubieniach hemipenisów u nasady ogona. Z rozmnażaniem poczekaj, aż zwierzęta będą w pełni wyrośnięte.

GODY I KOPULACJA

Zachowania godowe i ewentualny okres spoczynku nie są udokumentowane dla tego gatunku. Krótszy dzień i nieco niższe temperatury zimą dają rytm roczny dopasowany do klimatu. Obserwuj pierwsze spotkanie samca z samicą i odsadź samca, jeśli uporczywie ją ściga.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa naraz 1-2 jaja o twardej skorupce, najczęściej tylko jedno. Liczba zniesień w roku nie jest udokumentowana. Zapewnij jej pojemnik do składania jaj z co najmniej 10 cm lekko wilgotnego piasku oraz dużo wapnia i pokarmu.

INKUBACJA

Inkubacja jaj przebiega w 28 °C, a wyklucie następuje po 70-90 dniach. Jaja przenosi się ostrożnie, bez obracania, do małego pojemnika z lekko wilgotnym wermikulitem lub perlitem. U *Pristurus carteri* płeć młodych zależy od temperatury, dlatego utrzymuj ją na stałym poziomie przez całą inkubację.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Wzrost i odchów nie są udokumentowane dla tego gatunku. Młode są małe i dostają codziennie najmniejsze owady karmowe, takie jak skoczogonki, muszki owocowe i świeżo wyklute świerszcze, oprószone wapniem. Trzyma się je oddzielnie od dorosłych w małym, szczelnym pojemniku lub małym terrarium z kryjówką, ciepłym miejscem, UVB i bardzo płytką miską z wodą.

Zdrowie i częste błędy

Nie udokumentowano chorób specyficznych dla *Pristurus crucifer* w niewoli. Typowe błędy w hodowli małych, dziennych gekonów pustynnych to:

- Za mało UVB i wapnia, co może prowadzić do miękkich kości i drżenia.
- Zbyt wysoka wilgotność i słaba wentylacja, które powodują problemy ze skórą i drogami oddechowymi.
- Przegrzanie pod zbyt mocną lampą bez chłodnej strefy.
- Utrata ogona. Ogon zostaje odrzucony przy stresie lub przytrzymaniu i odrasta tylko częściowo.
- Resztki wylinki na palcach i końcu ogona. Jeśli zostały resztki, umieść zwierzę na kilka godzin w pojemniku z mokrym ręcznikiem papierowym.
- Roztocza, które mogą siedzieć w kieszonkach pod pachami. Szukaj małych czerwonych lub pomarańczowych kropek.

Zdrowe zwierzę jest szybkie i czujne, ma jasne oczy i pełny ogon. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze lub przestaje jeść.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.